

عرفان و شریعت

www.ketab.ir

دکتر سید یحییٰ یثربی

کتاب اندیشه

عرفان و شریعت

دکتر سیدیحیی یثربی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: محمد توکلی

چاپ سوم: ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آرزوی دیدار

کانون اندیشه جوان

سرشناسه: یثربی، سیدیحیی

عنوان و پدیدآور: عرفان و شریعت سیدیحیی یثربی

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۴۰۲

مشخصات ظاهری: ۲۴۴ص.

شابک: 978 - 964 - 2788 - 42-2

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۱ - ۲۲۶، همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: عرفان - جنبه های مذهبی.

موضوع: دین.

رده بندی کنگره: ۴۳ ع ۲ ی / BPT۲۸۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۸۳

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۶۸۳۶۱

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۰۲۵۴۰۵۴۰ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۱

فصل اول: تعریف و تشخیص ۱۵

۱۷ تعریف عرفان و تشخیص عرفان. ۲۱ اصول و مسائل تصوف و عرفان.
 ۲۱ الف. وحدت وجود. ۲۲ ب. معشوق حقیقی و اسما و صفات او. ۲۴ ج.
 حسن و عشق. ۲۴ عشق حقیقی و مجازی. ۲۵ د. ریاضت. ۲۷ هـ. انگیزه و
 اسباب سیر و سلوک عرفانی. ۴۹ و دیدار و وصال یا شهود و فنا. ۲۹ ز. راز.
 ۳۰ فرق عرفان با فلسفه. ۳۲ فرق عرفان با عبادت و زهد.

فصل دوم: سابقه عرفان‌ها و برتری عرفان اسلامی ۳۵

۳۷ سابقه تاریخی عرفان‌ها و برتری‌های عرفان اسلامی. ۳۷ الف. سابقه
 جهانی. ۴۰ اصالت «مثل» در تعالیم افلاطون. ۴۲ اصالت واحد فلوپین.
 ۴۴ اصالت وجود عرفای اسلام. ۴۷ ب. سابقه و سیر تکاملی عرفان اسلامی.
 ۴۷ زمینه‌های تصوف. ۴۸ جوانه‌های عرفان و تصوف. ۴۹ رشد و رواج.
 ۵۰ نظم و کمال. ۵۱ شرح و تعلیم. ۵۲ ج. چند نکته. ۵۴ برتری عرفان
 اسلامی.

فصل سوم: نسبت دین و عرفان ۶۳

۶۵ نسبت دین و عرفان. ۶۵ عرفان یک چیز است و دین یک چیز دیگر.
 ۶۶ الف. وحدت وجود. ۶۶ ب. عشق و محبت. ۶۷ ج. فنا. ۶۷ د. شهود و
 معرفت شهودی. ۷۰ عرفان یک مکتب مستقل است. ۷۶ تکلیف دینداران و

جامعه دینی در برابر عرفان. ۷۶ عرفان مزاحم دینداری و تفکر نیست.
 ۷۹ عرفان یک تکلیف دینی نیست، یک انتخاب آزادانه انسان است.
 ۸۰ جاذبه عرفان. ۸۲ آثار مثبت عرفان. ۸۵ عرفان، احتمالی که نادیده گرفتنش منطقی نیست.

فصل چهارم: دین یا عرفان ۸۷

۸۹ دین یا عرفان. ۸۹ عرفان در برابر دین نیست. ۹۱ برتری دین.
 ۱۰۵ عقلانیت نیاز همه انسان‌ها. ۱۰۶ معنویت زندگی ساز گمشده انسان مغرب زمین.

فصل پنجم: ردّ و قبول عرفان ۱۲۱

۱۲۳ ردّ و قبول عرفان. ۱۲۳ آنان که عرفان را قبول ندارند و به‌طور کلی رد می‌کنند. ۱۲۳ موافقان و مدافعان تصوف. ۱۳۴ نظر نگارنده.

فصل ششم: جایگاه شریعت در قلمرو عرفان ۱۳۷

۱۳۹ جایگاه شریعت در قلمرو عرفان. ۱۳۹ مقدمه. ۱۴۰ عرفا و عمل به شریعت. ۱۴۲ الف. دلایل عرفا بر لزوم پیروی از شریعت. ۱۵۲ شرایط عمل از نظر عرفا. ۱۵۲ شرط عشق و اخلاص. ۱۵۸ شرط ندیدن عمل. ۱۵۹ ج. منشأ توهم. ۱۵۹ تندروی مخالفان. ۱۶۰ عملکرد ناهلان.

فصل هفتم: سقوط تکلیف یا شکوه بندگی! ۱۶۵

۱۶۷ سقوط تکلیف یا شکوه بندگی! ۱. سقوط تکلیف. ۱۶۸ الف. در مقام فنا. ۱۷۰ ب. در مقام بقای بعد از فنا. ۱۷۲ شکوه بندگی. ۱۷۳ انجام تکالیف در حال فنا. ۱۷۵ انجام تکالیف در مقام بقای بعد از فنا. ۱۷۵ الف. بی‌پایانی راه. ۱۷۶ ب. جلوگیری از سقوط و انحراف. ۱۷۷ ج. آسوه بودن و راهنمایی دیگران. ۱۷۷ د. شکر. ۱۷۸ ه. تبعیت از فرمان معشوق. ۱۷۸ و. ادب. ۱۸۰ ز. پرستش جوششی. ۱۸۵ ح. نکته‌ای از ابن عربی. ۱۸۷ چند نکته.

فصل هشتم: هشدارها

۱۹۳

۱۹۵ هشدارها. ۱۹۶ دشواری‌های عام. ۱۹۶ الف. مخالفت علما و دینداران.
 ۱۹۷ ب. دینی کردن عرفان. ۱۹۹ ج. بحثی شدن عرفان. ۲۰۲ د. خانقاهی
 شدن عرفان. ۲۰۳ ه. عرفان کاری که کار هر کس نیست. ۲۰۶ دشواری‌های
 خاص. ۲۰۷ الف. مشکلات پیش از آغاز سلوک. ۲۰۷ ب. بلبل. ۲۰۹ طاووس.
 ۲۱۰ باز. ۲۱۰ همه مرغان. ۲۱۱ قلت راهروان. ۲۱۲ گنه کاری. ۲۱۳ ب.
 مشکلات پس از آغاز سلوک. ۲۱۴ بی خبری دیگران از این مشکلات.
 ۲۱۴ این مشکلات در آغاز معلوم و قابل پیش‌بینی نیستند. ۲۱۵ این مشکلات
 هرگز به پایان نمی‌رسند. ۲۱۶ موانع راه. ۲۱۷ عجایب راه. ۲۱۷ نامعلوم بودن
 نتیجه کار. ۲۱۸ مکان گرفتاری در همه مراحل سنی.

کتابنامه	۲۲۱
۲۲۱ منابع فارسی.	
فهرست اشعار	۲۲۷
فهرست آیات و روایات	۲۳۷
نمایه	۲۳۹

پیشگفتار

روزگار ما زمانه فروریختگی مرزها و آشوب زدگی ذهن هاست. در فرایندگی بی‌امان داده‌های هوش بشری، هرگمانه‌ای به ترازوی نقد سنجیده می‌شود و هر نگره‌ای به مواجهه با عرصه‌های دگرگون شونده فهم می‌رود. این، همه نقشی است که بر سمان‌های مهم فکری در آینه جهان جدید و امی نمایند. در این میان، جامعه ما استفاده بر فراز استوارترین بنیادهای دینی و آیینی، به درنگی ژرف‌تر در حافظه تاریخی خویش نیازمند است تا زوایای پنهان سنت و بسترهای آشکار حرکت عصری خود را دیده‌ورانه تماشا کند. گذر از پیچ و تاب‌های راه دشواری که فراییش ما است، آسان نیست. بی‌گمان، تنها رویکرد دانشورانه صاحبان خرد به ساحت‌های گوناگون وجود آدمی است که هنجارهایی نو می‌زاید و دریچه‌هایی تازه می‌گشاید.

ما نمی‌توانیم - و نمی‌سزد - که همه وقت، تنها تماشاگران تاریخی حرکت شتابنده جهان بمانیم و خویشتن را پاره‌ای جدا افتاده از این تکاپوی مواج بدانیم. بسا پرسش‌ها که چون خاری ذهن جست‌وجوگر دانش‌پژوهان ما را می‌خلد و چاره آن، تنها پژوهش‌های خردورزان شیفته و شیدا است.

آن کسی که چشم به خورشیدهای فروزنده همواره شعله‌ور می‌دوزد، افق را تاریک و تنگ نمی‌پندارد. ما بر سکوی استواری ایستاده‌ایم که طوفان‌های سهمگین را تاب و توان فروشکستن آن نبوده است. امروز نیز کوشش‌های خالصانه و عالمانه اهل نظر، با رهیافتی نو به آفاق اکنون، می‌تواند سپهری شکوهمندتر از گذشته پس چشم‌ها بیاورد و باغی سرسبز از دیروز بپرورد.

کانون اندیشه جوان، جوانه‌ای است سربرکرده از دل نیازها که می‌کوشد در این میانه، برای پرکردن گسست‌ها و خلاها، همتی بایسته در کار کند و به یاری ارباب دانش و بینش، زمینه‌ساز تفهیم و تفاهم سازه‌مند فکری و داد و ستد هماهنگ فرهنگی باشد. تکیه و تأکید ما بر ارج‌گذاری پژوهش‌های جدی و نفیس در عرصه‌های گوناگون معرفتی است.

این کتاب نیز حاصل کاوشی مسور و ممکن در **پیوند عرفان و شریعت** است که به بررسی چگونگی این پیوند و تعامل می‌پردازد. کوشش محقق گرانمایه، جناب آقای دکتر سید یحیی یربی را سپاس می‌گوییم و با ارادت و احترام، همراهی همه صاحبان اندیشه و دوستداران فکر و فرهنگ را امید می‌بریم.

کانون اندیشه جوان